

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over het
tijdelijke project “Duaal lesgeven in het secundair onderwijs”
- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Dit voorontwerp van besluit handelt over de organisatie van een tijdelijk project betreffende de organisatie van duaal lesgeven tussen bedrijven en scholen voor gewoon secundair onderwijs.

Van 1 september 2020 tot en met 31 augustus 2022 zal in het gewoon secundair onderwijs een experiment plaatsvinden rond duaal lesgeven waarbij een werknemer van een bedrijf voor een bepaalde periode en onder welbepaalde voorwaarden een lesopdracht opneemt in een school. Duaal lesgeven mikt niet op een duurzame loopbaan in het onderwijs, maar wil een tijdelijke samenwerking tussen bedrijf en school stimuleren. Zo ontstaat meer interactie tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt en creëren we een waardevolle dynamiek die voordelen oplevert voor beide partijen.

De doelstelling van het tijdelijke project is om, met het oog op een al dan niet organieke implementatie, gegevens te verzamelen die moeten toelaten om beleidsconclusies te trekken met betrekking tot een vorm van flexibele tewerkstelling in onderwijs in het kader van een tekort aan leerkrachten. Dit zal gebeuren door na te gaan of er knelpunten en drempels opduiken tijdens het tijdelijke project en hoe deze knelpunten en drempels waar nodig en mogelijk kunnen worden aangepakt.

Het voorontwerp van besluit werd op 2, 9 en 16 juni met de sociale partners onderhandeld in een gemeenschappelijke vergadering van het sectorcomité X en van de onderafdeling Vlaamse Gemeenschap van afdeling 2 van het comité voor de provinciale en de plaatselijke overheidsdiensten en van het overkoepelend onderhandelingscomité van het gesubsidieerd vrij onderwijs.

Die onderhandelingen werden afgesloten met een gedeeltelijk akkoord en hebben niet tot inhoudelijke wijzigingen geleid.

Op 5 augustus bracht de Raad van State een advies uit op dit ontwerp van besluit.

Op 14 september bracht de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens een advies uit op dit ontwerp van besluit.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

Beleidsveld: Overkoepelende strategische doelstelling 2 - Kwaliteitsvolle onderwijsprofessionals motiveren voor en houden in het onderwijs (beleidsnota Onderwijs 2019-2024)

Beleidsmatige doelstelling: Organisatorische doelstelling 2.1 – Het lerarentekort aanpakken door de aantrekkelijkheid en status van het lerarenberoep te verhogen

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Dit ontwerp van besluit werd een eerste keer principiële goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 29 mei 2020 met het oog op de onderhandelingen (VR 2020 2905 DOC.0529/1 en DOC.0529/2).

De onderhandelingen vonden plaats op 2, 9 en 16 juni 2020.

Deze onderhandelingen werden afgesloten met een gedeeltelijk akkoord als resultaat, waarbij Katholiek Onderwijs Vlaanderen, OKO, GO!, OVSG en POV akkoord gaan, ACOD, FCSOD, VSOA niet akkoord gaan.

Het protocol van die onderhandelingen met het nummer 155 van 19 juni 2020 vindt u als bijlage.

De onderhandelingen hebben geleid tot een beperkte aanpassing aan het voorontwerp van besluit, meer bepaald aan de bijlage “Deelovereenkomst bij de raamovereenkomst”. In die deelovereenkomst is toegevoegd dat de betrokken partijen in overleg moeten gaan als de afgesproken opdracht een vervanging is van een afwezig personeelslid en dat personeelslid vervroegd terugkeert uit die afwezigheid.

In het kader van artikel 84, §1, eerste lid, 2° van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, werd op 2 juli 2020 een advies gevraagd binnen dertig dagen, van rechtswege verlengd tot 18 augustus 2020.

De Raad van State heeft bij nota van 5 augustus 2020 het advies opgesteld met nummer 67.706/1/V. In punt 5.2 van dat advies stelt de Raad van State dat het aangewezen is om advies in te winnen bij de Gegevensbeschermingsautoriteit over de bepalingen van artikel 8 van het ontwerp van besluit. De Raad van State is van mening dat de controle van de voorwaarden die in dat artikel zitten vervat voor een participerend bedrijf een specifieke gegevenswerking zal inhouden.

Op 1 september 2020 werd een hoogdringend advies binnen 15 dagen gevraagd aan de Vlaamse Toezichtcommissie, zoals voorzien in artikel 10/4, §1, tweede lid van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer.

De Vlaamse Toezichtcommissie heeft bij nota van 14 september 2020 het advies opgesteld met nummer 2020/38.

Het ontwerp van besluit is aangepast aan het advies van de Raad van State en aan het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens.

Het betreft aanpassingen aan de artikelen 3, 8 en 9 en de schrapping van artikel 12.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

In de beleidsnota Onderwijs 2019-2024 is in OD 2.1 “Het lerarentekort aanpakken door de aantrekkelijkheid en status van het lerarenberoep te verhogen”, duaal lesgeven opgenomen als een van de te nemen maatregelen.

“Ik voer duaal lesgeven in. Leraren en docenten worden zo gestimuleerd om tegelijkertijd les te geven en te werken in een bedrijf. Dit leidt tot een grotere interactie tussen onderwijs en de arbeidsmarkt. Eventuele drempels voor duaal lesgeven werk ik actief en versneld weg.”

Duaal lesgeven wordt bovendien door verschillende actoren aanbevolen, o.m. door sectorfederatie essenscia : *“Pak het nijpend tekort aan vakleerkrachten aan door de detachering vanuit het bedrijfsleven naar het onderwijs te vereenvoudigen. Zo kunnen ervaren werknemers hun praktijkervaring delen met de volgende generatie.”*, of door het STEM-platform : *“Maak gemengde loopbanen mogelijk waarbij een leraar ook werknemer kan zijn in een bedrijf of een eigen bedrijf runt (“hybride leerkracht”).”*

Heel wat Vlaamse secundaire scholen kampen meer en meer met een tekort aan (vak)leerkrachten, o.m. voor technische en wetenschappelijke vakken zoals wiskunde, elektromechanica of chemie. Net die vakken zijn ontzettend belangrijk voor de opleiding van talent voor de Vlaamse industrie en dus voor de competitiviteit van onze regio. Duaal lesgeven kan een bijdrage leveren aan het milderen van dit tekort.

Concept van duaal lesgeven

Duaal lesgeven is een concept waarbij een werknemer uit het bedrijfsleven tijdelijk een lesopdracht in het secundair onderwijs opneemt en daarbij tewerkgesteld is buiten het reguliere statutaire onderwijskader. Het onderscheidt zich dus expliciet van het proces van reguliere instroom in onderwijs, maar ook van zijinstroom waarbij mensen uit de privésector definitief de stap naar het onderwijs zetten en van het systeem van de voordrachtgever die een gastcollege verzorgt. Dit concept heeft bijgevolg niet een duurzame loopbaan in het onderwijs als finaliteit. Het statuut van de duale werknemer blijft eenzijdig dat van werknemer van het bedrijf. Werknemer en werkgever bepalen in onderling overleg of en wanneer een duale lesopdracht vervuld kan worden.

De samenwerking via duaal lesgeven gebeurt maximaal op maat van individuele scholen en bedrijven. Zij sluiten onderling een overeenkomst af, waarin de afspraken omtrent de lesopdracht, de arbeidsvoorwaarden en financiële voorwaarden voor de werknemer, de duur van de opdracht, ... vastgelegd worden. Daarbij bewaken we alleszins de kwaliteitsvoorwaarden voor de invulling van de lesopdracht door de duale werknemer. Uiteraard wordt er wel gekeken naar welk bekwaamheidsbewijs voor de betrokken lesopdracht binnen onderwijs gebruikelijk is. Hiertoe maken we een model van dienstverleningsovereenkomst op.

Voor de werknemer zonder lerarenopleiding die wil instappen in duaal lesgeven bieden we een verkorte opleiding op maat aan in samenwerking met hogescholen en universiteiten. Deze opleiding zal alvast niet gelden als een volwaardige lerarenopleiding of als een bewijs van pedagogische bekwaamheid.

Voordelen voor scholen, leerlingen, bedrijven en medewerkers

Duaal lesgeven kan het groeiende lerarentekort milderen. Het concept laat toe dat een school tijdelijk een beroep doet op gemotiveerde vakleerkrachten die ze momenteel niet of moeilijk vindt. Dit vermijdt dat leerlingen geen les krijgen of dat de school andere ‘creatieve’ wegen moet zoeken

om haar vacatures in te vullen. Leerlingen krijgen les van vakmensen met ervaring die de theoretische formules uit de handboeken kunnen illustreren met praktische toepassingen vanop de werkvloer.

Het kan bijdragen aan de versterking van levenslang leren voor beide partijen.

De inbreng van de expertise van de werknemer en in tweede instantie van het bedrijf in de school vormt ondersteuning voor haar professionaliseringsbeleid, zowel voor de STEM-studierichtingen als daarbuiten. Dit komt zeker de attractiviteit van STEM-richtingen ten goede en kan daarnaast ook een positieve impact hebben op de uitstroom naar STEM-opleidingen en STEM-beroepen. Bedrijven kunnen dan weer de wisselwerking met het onderwijs versterken, meer talent aanboren en hun medewerkers de kans bieden om hun loopbaan te verrijken. Duale medewerkers verbreden hun competenties en dragen ook bij aan een cultuur van levenslang leren binnen het bedrijf.

Duaal lesgeven vormt zo een brug tussen onderwijs en arbeidsmarkt en creëert netwerken waar ook op langere termijn verdere vruchtbare samenwerking uit kan voortkomen.

Tijdelijk project via een proeftuin in onderwijs

In eerste instantie geven we duaal lesgeven op projectmatige wijze vorm door tijdens het schooljaar 2020-2021 en 2021-2022 binnen een regelluw kader met scholen uit het gewoon secundair onderwijs en bedrijven uit een aantal sectoren aan de slag te gaan.

Dit tijdelijke project zal plaatsvinden binnen het regelgevend kader van het decreet van 9 december 2005 betreffende de organisatie tijdelijke projecten in onderwijs. Essencia en Volta zijn beiden al van start gegaan. Dergelijk project biedt de mogelijkheid om op regelluwe wijze de samenwerking tussen bedrijven en scholen uit te proberen en na te gaan welke drempels en knelpunten opduiken en hoe deze vervolgens kunnen worden opgelost.

De sectoren die participeren aan het tijdelijke project doen dit in het kader van een ESF-oproep voor een proeftuin duale leerkrachten, die begin mei openbaar werd gemaakt. Die ESF-oproep past binnen prioriteit 2, preventief loopbaanbeleid van het Vlaams operationeel ESF-programma 2014-2020 in de investeringsprioriteit 10iv Verbetering van de arbeidsmarktrelevantie van de onderwijs- en opleidingsstelsels, vergemakkelijking van de aansluiting tussen onderwijs en werk en versterking van beroepsonderwijs- en beroepsopleidingsystemen en de kwaliteit daarvan, onder meer door mechanismen voor het anticiperen op vaardigheden, aanpassing van leerplannen en invoering en ontwikkeling van stelsels van leren op de werkplek, waaronder stelsels voor duaal leren en regelingen voor leerlingenschap.

Het tijdelijke project wordt – zoals voorzien in de regelgeving betreffende tijdelijke projecten in onderwijs – geëvalueerd. Die evaluatie zal toelaten om beleidsconclusies te trekken met het oog op het al of niet organiek implementeren van een vorm van flexibele tewerkstelling in onderwijs in het kader van een tekort aan leerkrachten.

Naar aanleiding van de onderhandelingen is in de bijlage “Deelovereenkomst bij de raamovereenkomst” toegevoegd dat de betrokken partijen in overleg moeten gaan als de afgesproken opdracht een vervanging is van een afwezig personeelslid en dat personeelslid vervroegd terugkeert uit die afwezigheid.

Als gevolg van het advies van de Raad van State en het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens zijn ook aanpassingen aangebracht in de artikelen 3, 8 en 9 en is artikel 12 van het op 29 mei 2020 principieel goedgekeurde ontwerp van besluit geschrapt.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor de toelichting van de artikelen van voorliggend voorontwerp van besluit verwijs ik naar de nota die is voorgelegd bij de eerste principiële goedkeuring van dit voorontwerp van besluit op 29 mei 2020 (VR 2020 2905 DOC.0529/1).

In de bijlage “Deelovereenkomst bij de raamovereenkomst” is naar aanleiding van de onderhandelingen in punt 3.2. een toevoeging aangebracht. Deze toevoeging verduidelijkt wat er moet gebeuren als de afgesproken lesopdracht een vervanging betreft van een afwezig personeelslid van de school en dat personeelslid vervroegd terugkeert uit die afwezigheid. In dat geval gaan de betrokken partijen (school en bedrijf) in overleg over de verdere uitvoering van de deelovereenkomst. Als dat overleg resulteert in de beslissing om de deelovereenkomst vroegtijdig te beëindigen, bepalen ze in overleg of er een opzeggingstermijn en vergoeding zal worden gehanteerd.

Het advies van de Raad van State en het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie hebben eveneens aanleiding gegeven tot wijziging van de volgende artikelen:

Artikel 3

In haar advies geeft de Vlaamse Toezichtcommissie aan dat in artikel 3 sprake is van gegevensverzameling door het expertenpanel in het kader van de evaluatie van het proefproject en dat dit bijgevolg ook de verwerking van persoonsgegevens zou kunnen meebrengen.

Het is echter niet de bedoeling dat het expertenpanel individueel persoonsdossiers of -gegevens zal behandelen in functie van haar evaluatie van het proefproject. Wel zal dit panel informatie verzamelen over de uitvoeringsmodaliteiten en de samenwerking tussen bedrijven en scholen zoals dit in het ontwerp van besluit is opgenomen. Daarom wordt het begrip gegevens in artikel 3 vervangen door het begrip informatie.

Artikel 8

Conform het advies van de Raad van State wordt punt 3° aangepast, zodat de voorwaarde die stelt dat de werknemer over de vereiste kennis van het Nederlands als onderwijstaal moet beschikken enkel van toepassing is op scholen gelegen in het Nederlands taalgebied met uitzondering van de faciliteitengemeente.

We stellen ook voor om deze voorwaarde alleszins te behouden in het ontwerp van besluit. De vereiste kennis van het Nederlands als onderwijstaal is immers een essentiële kwaliteitsvoorwaarde om een lesopdracht uit te oefenen in ons onderwijs.

Conform het advies van de Raad van State zullen we zorgen voor de noodzakelijke decretale onderbouwing van deze taalvoorwaarde. We zullen dit doen door een aanpassing van de decretale rechtsgrond voor dit proefproject, nl. door een aanvulling van artikel 4/1 van het decreet van 9 december 2005 betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs. Deze aanvulling zal gebeuren via het eerstvolgende onderwijsdecreet XXXI.

Daarnaast wordt dit artikel aan aangepast aan het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie.

Het bedrijf stelt een werknemer voor aan het schoolbestuur en dat Schoolbestuur controleert vervolgens of die werknemer voldoet aan de in artikel 8 gestelde voorwaarden. De persoonsgegevens die het schoolbestuur n.a.v. die controle van de werknemer bekomt, worden bewaard op zelfde wijze en binnen zelfde termijnen die het schoolbestuur al moet hanteren voor de gegevens van al haar personeelsleden, op basis van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens.

Artikel 9

Conform het advies van de Raad van State wordt uitdrukkelijk verwezen naar de decretale rechtsgrond in artikel 4/1 van het decreet van 9 december 2009 betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs.

Artikel 12

Conform het advies van de Raad van State wordt het artikel waarin afwijking op de regelgeving werden opgesomd geschrapt. Zoals de Raad van State in haar advies aangeeft, zijn de afwijkingen al opgenomen in het artikel 4/1 van het decreet van 9 december 2005 betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs, dat als rechtsgrond fungeert voor dit ontwerp van besluit. Deze afwijkingen nogmaals opsommen in het besluit is dus overbodig.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De financiële tegemoetkoming die een schoolbestuur aan een bedrijf betaalt voor de uitvoering van de afgesproken lesopdracht is gebaseerd op de aanwending van de reguliere omkadering van de school waar de lesopdracht plaatsvindt. Een uur-leraar van die reguliere omkadering vertegenwoordigt 58,50 € (ondertussen aangepast bij definitieve goedkeuring naar 59,66 € als gevolg van indexering op 1 april 2020), zoals bepaald in artikel 4/1 van het decreet van 9 december 2005 betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs. Deze paragraaf werd met ingang van 1 september 2020 ingevoegd in decreet betreffende het onderwijs XXX.

De Inspectie van Financiën gaf een gunstig advies op 27 april 2020, maar formuleerde een aantal kanttekeningen en stelt dat er toch een budgettaire impact zou kunnen zijn.

De Inspectie verwijst m.b.t. een eventuele budgettaire impact naar het feit dat de principes van omzetting van de omkadering van de secundaire school naar een krediet weliswaar overeenkomen met het principe van de voordrachtgever, maar dat dit anderzijds voor dit tijdelijk project ruimer zal worden toegepast. Het is correct dat het bedrag dat gebruikt wordt om een uur-leraar om te zetten naar een krediet hetzelfde is als het bedrag dat gebruikt wordt om een voordrachtgever te financieren in het secundair onderwijs. Voor de toepassing van het tijdelijke project houdt daarna echter elke verdere vergelijking met dit systeem op. In tegenstelling tot de voordrachtgever die voor een welbepaalde periode van het schooljaar wordt ingeschakeld, zal de lesopdracht van een werknemer van een bedrijf op een meer flexibele en dynamische wijze toegepast worden. Deze lesopdracht hangt immers samen met het feit dat de secundaire school een bepaalde betrekking niet kan invullen via een reguliere aanstelling. Dit kan gaan om een vacante betrekking die de school bij de start van het schooljaar niet kan invullen, maar evenzeer om een betrekking waarvan de titularis in de loop van het schooljaar afwezig is. Deze betrekking kan hierdoor moeilijk op voorhand afgebakend worden in tijd, noch kan de exacte omvang ervan vooraf worden bepaald. Daarom wordt in het voorliggende voorontwerp van besluit niet bepaald dat de omrekening van het aantal nodige uren-leraar steunt op de lesopdracht die door de werknemer van het bedrijf zal worden opgenomen. Het zal daarbij gaan om een concreet aantal uren-leraar voor een welbepaalde periode in het schooljaar. Daarbij blijft het principe gelden dat een uur-leraar – net als bij de voordrachtgevers – een vast bedrag vertegenwoordigt. Vermits er steeds een krediet zal worden aangevraagd voor een concrete lesopdracht, waarvoor het overeenkomend aantal uren-leraar op weekbasis zal worden verrekend, zal de budgettaire impact steeds op voorhand kunnen worden ingeschat. De school zal trouwens steeds ruimte moeten hebben in haar omkadering om het krediet voor de financiering van de opdracht van de werknemer aan te vragen.

De Inspectie vraagt ook waarom er in voorliggend voorontwerp van besluit geen maximaal aandeel van de omkadering van de school wordt afgebakend, zoals is opgenomen in de decretale

rechtsgrond. Een strikte afbakening is bij de opstart van dit tijdelijke project moeilijk omdat – zoals hiervoor al aangegeven – de opdracht van een werknemer van een bedrijf samenhangt met de nood van de secundaire school om op een bepaald ogenblik van het schooljaar een lesopdracht te kunnen invullen. Dit al op voorhand tot een bepaald volume beperken, is moeilijk en ook niet wenselijk. Bij de evaluatie van het tijdelijke project zullen we hier alvast wel de nodige aandacht aan besteden.

De Inspectie stelt ook de vraag of er voor de uitbetaling van het krediet aan de school door het Agentschap voor Onderwijsdiensten met een vergelijkbare voorschotregeling zal worden gewerkt. Dat zal niet het geval zijn, omdat een secundaire school – zoals hiervoor toegelicht – moeilijk op voorhand kan weten voor welke betrekking en lesopdracht ze een werknemer van een bedrijf zal inschakelen en welk krediet ze daarvoor zal nodig hebben. De timing van de mededeling aan AGODI, de uitbetaling en de omvang van het krediet kunnen dus niet op voorhand vastgelegd worden, maar zullen plaatsvinden op het ogenblik dat een secundaire school en een bedrijf een concrete overeenkomst sluiten.

Het bedrag van 58,50 euro wordt in het voorontwerp van besluit aangepast conform de verhogingscoëfficiënt van de spilindex met 1,7140 op 1 april 2020 tot een bedrag van 59,66 euro, zoals de Inspectie van Financiën opmerkt in haar advies.

Om tegemoet te komen aan de randvoorwaarden van het begrotingsakkoord d.d. 25 mei 2020 zal de budgettaire kost van dit tijdelijk proeftuinproject worden betaald vanuit een nieuw aan te maken aparte basisallocatie binnen het begrotingsartikel FC0-1FGD2GI-WT dat via een herverdeling buiten het loonmodel zal worden gefinancierd.

De wijzigingen aangebracht naar aanleiding van de onderhandelingen en het advies van de Raad van State hebben geen gevolgen voor de initiële financiële weerslag.

B. ESR-TOETS

De ESR-toets is niet van toepassing op dit voorontwerp van besluit, want dit dossier bevat geen pps-project of maakt geen alternatief gefinancierde investeringen mogelijk.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de financiën van de lokale besturen, noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld, en de ontvangsten.

4. VERDER TRAJECT

Het proefproject zal aan de scholen en schoolbesturen secundair onderwijs kenbaar worden gemaakt via een omzendbrief.

Het proefproject zelf zal worden opgevolgd door een expertenpanel dat op regelmatige basis zal samenkomen.

Dit expertenpanel zal ook zorgen voor tussentijdse evaluaties van het tijdelijke project en een eindevaluatie in het schooljaar 2021-2022.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over het tijdelijke project “Duaal lesgeven in het secundair onderwijs”;

2° te gelasten het voormelde besluit van de Vlaamse Regering in extenso te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw,

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS